

**6 Şubat 2023 Kahramanmaraş Depreminin Yükseköğretimdeki Öğrencilerin
Motivasyonlarına Etkileri: Alman Dili ve Edebiyatı Lisans Programı Örneği**

***Effects of the 6 February 2023 Kahramanmaraş Earthquake on the Motivation of Students in
Higher Education: The Example of the German Language and Literature Bachelor's Degree
Program program***

Fatma KARAMAN¹

¹Doç. Dr., Fırat Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Alman Dili ve Edebiyatı ABD, Elazığ
f.karaman@firat.edu.tr, orcid.org/: 0000 0002 0461 5593

Araştırma Makalesi/Research Article

Makale Bilgisi

Geliş/Received:
11.03.2025
Kabul/Accepted:
14.04.2026

DOI:

10.18069/firatsbed.1655728

Anahtar Kelimeler

Alman Dili ve Edebiyatı
Lisans Programı, Afet, 6
Şubat 2023
Kahramanmaraş depremi,
Yükseköğretim,
motivasyon.

Keywords

German Language and
Literature Undergraduate
Program, Disaster,
February 6, 2023
Kahramanmaraş
earthquake, Higher
Education, motivation.

ÖZ

Türkiye’de 6 Şubat 2023 tarihinde merkez üssü Kahramanmaraş’ın Pazarcık ilçesinde 7,7 ve 7,6 büyüklüğünde şiddetli iki deprem meydana gelmiştir. Yaşanan bu deprem felaketi birçok kişiyi etkilediği gibi üniversite öğrencilerini de farklı açılardan etkilemiştir. Gerek depremin öğrencilerde yarattığı olumsuz ruh hali, gerekse depremde yıkımlara bağlı olarak altyapı ve kalacak yer konusunda depremdede öğrencilerin yaşadığı sıkıntılar, öğrencilerin derslerine karşı motivasyonlarını etkilemiştir. Bu bağlamda bu çalışmanın amacı 6 Şubat 2023 tarihinde ilki Kahramanmaraş’ın Pazarcık ilçesinde 7.7 büyüklüğünde ikincisi ise aynı gün içinde Elbistan ilçesinde 7.6 büyüklüğünde meydana gelen depremlerin yükseköğretimdeki öğrencilerin motivasyonlarına ne yönde etki ettiğini araştırmaktır. Bu amaca ulaşmak için araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden olan fenomenoloji kullanılmıştır. Bu çalışmanın araştırma grubu maksimum çeşitlilik örneklemeyle belirlenmiştir. Çalışmanın araştırma grubunu ilgili depremleri yaşamış, Alman Dili ve Edebiyatı lisans programında öğrenim gören ve depremin olduğu 11 ilin herhangi birinde yaşayan üniversite öğrencileri oluşturmaktadır. Elde edilen verilerden katılımcıların hemen hemen hepsinin depremden sonra kendileri için her şeyin anlamsızlaşması, kaygılanma, derslerden verim alamama, tükenmişlik duygusu yaşama, önceliklerin değişmesi, hayata mesafeli olma, korku, sosyal yaşamdan uzaklaşma ve hayatı sorgulama gibi çok yönlü duygusal, zihinsel süreçler yaşamaları nedeniyle derse yönelik motivasyonlarını sağlayamadıkları belirlenmiştir.

ABSTRACT

On February 6, 2023, two earthquakes of magnitude 7.7 and 7.6 occurred in Turkey, the epicenter of which was in the Pazarcık district of Kahramanmaraş. This earthquake disaster affected many people, as well as university students, from different perspectives. Both the negative mood created by the earthquake in the students and the difficulties experienced by the earthquake victim students in terms of infrastructure and accommodation due to the destruction caused by the earthquake affected the students' motivation towards their studies. In this context, the aim of this study is to investigate how the earthquakes, the first of which was 7.7 magnitude in the Pazarcık district of Kahramanmaraş on February 6, 2023 and the second of which was 7.6 magnitude in the Elbistan district on the same day, affected the motivation of students in higher education. To achieve this aim, phenomenology, one of the qualitative research methods, was used in the research. Semi-structured interview technique was preferred in obtaining data. The research group of the study consists of university students who experienced the relevant earthquakes, are studying in the German Language and Literature undergraduate program, and live in any of the 11 provinces where the earthquake occurred. From the data obtained, it was determined that almost all of the participants could not provide their motivation for the course because they experienced multifaceted emotional and mental processes such as everything becoming meaningless for them, anxiety, not being able to get efficiency from the lessons, feeling exhausted, changing priorities, being distant from life, fear, withdrawing from social life and questioning life after the earthquake.

Atıf/Citation: Karaman, F. (2026). 6 Şubat 2023 Kahramanmaraş Depreminin Yükseköğretimdeki Öğrencilerin Motivasyonlarına Etkileri: Alman Dili ve Edebiyatı Lisans Programı Örneği. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 36, 2, 765-785.

Sorumlu yazar/Corresponding author: Fatma KARAMAN, f.karaman@firat.edu.tr

1. Giriş

Türkiye'nin Dünyadaki büyük deprem kuşaklarından biri olan Alp Himalaya deprem kuşağında yer alması (Şahin, vd., 2004) ve Türkiye'den Kuzey Anadolu, Doğu Anadolu ve Batı Anadolu fay hattı olmak üzere üç büyük fay hattının geçmesi (Ersöz vd.,2016) nedeniyle geçmişten günümüze kadar Türkiye, büyüklü ve küçüklü birçok depremin yaşandığı bir deprem ülkesidir. Yaşanılan bu depremlere 1903 yılında yaşanan Muş depremi, 1939 Erzincan depremi, 1976 ve 2011 Van depremleri, 1999 Gölcük depremi, 2020 Elâzığ ve 2020 İzmir depremi gibi afetler örnek olarak verilebilir. Bu depremlerin şiddeti incelendiğinde depremlerin çoğunun 7 şiddeti ve üzerinde olan büyük depremler olduğu görülmektedir (Çağatay, 2005). Verilen bu örneklerden de anlaşılacağı gibi belirsiz aralıklarla ülkemizde deprem afeti yaşanmış ve yine Türkiye'de çok sayıda diri fayın bulunmasına (Yalçın, 2013) bağlı olarak depremlerin devam edeceği de ülkemizin kaçınılmaz bir gerçekliği olarak karşımıza çıkmaktadır. Bilindiği gibi yakın bir zamanda gerçekleşen 2020'de yaşanan İzmir ve Elazığ depremlerinden sonra 2023 yılında Kahramanmaraş'ta çok şiddetli bir deprem daha yaşanmıştır. Nitekim Türkiye'de 6 Şubat 2023 tarihinde saat 04.17'de merkez üssü Kahramanmaraş'ın Pazarcık ilçesi olmak suretiyle 7,7 büyüklüğünde şiddetli bir deprem meydana gelmiştir. Aynı gün içerisinde merkez üssü yine Kahramanmaraş'ın Elbistan ilçesi olan 7,6 şiddetinde ikinci büyük bir deprem daha yaşanmıştır (AFAD, 2023). Bu depremler sadece Kahramanmaraş'ı değil; meydana geldiği fay hattının Doğu Anadolu Fay hattı boyunca olması nedeniyle Gaziantep, Hatay, Adıyaman, Malatya, Diyarbakır, Şanlıurfa, Osmaniye, Adana, Elazığ ve Kilis olmak üzere çok geniş bir alana yayılarak on bir ili etkisi altına almıştır. Söz konusu bu illerde deprem, yaşanan can kayıpları ve yıkımlara bağlı olarak, can ve mal kayıpları illere göre farklılık göstermekle beraber, ciddi zararlara sebebiyet vermiştir. Dolayısıyla ülke genelinde yedi günlük süreyle milli yas ve 11 ilde üç aylık olağanüstü hal ilan edilmiştir (NTV, 2023).

Deprem nedeniyle evleri yıkılan, depremde ailesini veya yakınlarını kaybeden ve bu felaketi birebir doğrudan yaşayan depremzedelerin ruhsal ve fiziksel olarak yaşadıkları, telafi edilemez boyutlardadır. 24 saat gibi kısa bir zaman aralığında bu kadar şiddetli ve etki alanı bu kadar geniş bu iki depremin yaşanması, bölge haklı açısından maddi ve manevi büyük kayıpların olmasına ve depremin etkilerinin depremzedeler üzerinde büyük olmasına neden olmuştur. Yaşanılan Kahramanmaraş merkezli bu depremin istatistiki verileri ve bilimsel raporları (Sağiroğlu vd., 2023) yayınlansa da depremzedelerin bu süreçte neler yaşadıkları ve hissettikleri, depremi doğrudan yaşayan kişilerle yapılacak görüşmelerle ve bu görüşmelerde kullandıkları kelimelerin gücüyle daha net anlaşılabilir. Depremin can ve mal kayıplarına sebebiyet vermesinin yanı sıra deprem, depremi yaşayan insanlar üzerinde sosyal ve psikolojik olmak üzere büyük olumsuz etkiler de yaratmaktadır (Şahin & Sipahioğlu, 2002). Doğal afet, salgın hastalık ve savaş gibi insanların maruz kaldığı her bir sıkıntının birey ve toplum üzerinde etkilerinin olması ve bu etkilerin gerek bireylerin davranışlarında gerekse de toplumun yapısında birtakım değişiklikler meydana getirmesi muhtemel bir durumdur (Becan, 2021). Dünya genelinde insanlığın yaşadığı siyasal, sosyal, ekonomik ve çevresel birçok olay ve olgudan eğitim camiası da etkilenerek kendi yapısı ve amaçlarına uygun olarak mevcut şartlara uyum sağlamaktadır. Nitekim ilk olarak dünyanın yaşadığı Kovid 19 pandemi süreciyle yaygınlaşan uzaktan eğitim yöntemi, 6 Şubat 2023 tarihinde gerçekleşen Kahramanmaraş depremiyle tekrar gündeme gelerek yükseköğretimin hizmetine sunulmuştur. 2023 yılının güz döneminde deprem nedeniyle yükseköğretim kademesinde uzaktan eğitim yöntemiyle eğitim süreci devam etmiştir. Gerek depremin öğrencilerde yarattığı olumsuz ruh hali, gerekse depremde yıkımlara bağlı olarak altyapı ve kalacak yer konusunda depremzede öğrencilerin yaşadığı sıkıntılar, öğrencilerin derslerine karşı motivasyonlarını etkilemiştir. Bu bağlamda bu araştırmanın hipotezi 6 Şubat 2023 tarihinde ilki Kahramanmaraş'ın Pazarcık ilçesinde 7.7 büyüklüğünde ikincisi ise aynı gün içinde Elbistan ilçesinde 7.6 büyüklüğünde meydana gelen depremlerin yükseköğretimdeki öğrencilerin motivasyonlarını olumsuz yönde etkilediğidir. Bu araştırmanın hipotezine bağlı olarak çalışmanın araştırma sorusu ise 6 Şubat Kahramanmaraş merkezli 11 ili etkisi altına alan depremlerin yükseköğretim öğrencilerinin motivasyonlarına ne yönde etki ettiğini araştırmaktır.

Uzaktan eğitim sürecinin gerek öğretmenler gerekse de öğrenciler açısından bazı sınırlılıkları olduğu için öğrencilerin bazı özelliklere de sahip olmaları gerekmektedir. Bunlardan biri de yüksek motivasyona sahip olmalarıdır (Kaya, 2002). Motivasyon bir amaca ulaşmak veya bir eylemde bulunmak için bireyde meydana gelen itici güçtür. Görüldüğü gibi motivasyon bir eylemi, işi gerçekleştirmek için harekete geçmek (Ryan & Deci, 2000) biçiminde tanımlanmıştır. Motivasyon, öğretim sürecinde öğrencinin davranışlarını ve tutumunu belirleyen önemli bir husustur (Gömlüksiz & Serhatlıoğlu, 2014). Gerek bireysel ve toplumsal gerekse de

çevresel faktörler kişinin eylemde bulunma durumunu etkilemektedir. Kişinin eylemde bulunmasını etkileyen çevresel faktörlerden birisi de deprem afetidir. Depremin insanlar üzerinde gerek fiziksel gerekse de ruhsal yönden birçok olumsuz etkisi mevcuttur. Dolayısıyla 6 Şubat 2023 tarihinde ülkemizin yaşadığı, 11 ili kapsayan, binlerce kişinin hayatını kaybettiği ve asrın felaketi olarak nitelendirilen Kahramanmaraş depremi tüm ülkeyi büyük bir hüzne boğarak hayatın gündelik akışını değiştirmiştir. Depremin alışılmış olunan rutin akışı değiştirdiği bir grup ise toplumun önemli bir kesimini oluşturan üniversite öğrencileri olmuştur. Bu süreçte birçok üniversite öğrencisi gerek ailesi gerek yakın çevresi gerekse de hayatlarını sürdürdükleri evlerini kaybedip çok ciddi olumsuz koşullarla baş başa kalarak bir yandan da eğitim hayatlarını sürdürmek zorunda kalmışlardır. Yaşanılan bu olumsuz koşullar bireylerin tutumlarını da olumsuz şekilde etkileyerek (Güven, 2021: 8) kaygılarının artmasına neden olmaktadır. Söz konusu kaygı durumu ise öğrenim hayatlarına ilişkin motivasyonlarını etkileyebilmektedir. Nitekim kaygının artması ise motivasyonun düşmesine neden olmaktadır. Kaygı ile motivasyon arasındaki ilişkinin incelendiği bir çalışmada kaygı ile motivasyon arasında negatif yönde olmak üzere anlamlı bir ilişkinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Jain & Sidhu, 2013). Örneğin “akademik motivasyon eksikliği moral bozukluğu ve tatminsizlik duyguları yaratır ve öğrencilerin iyi halini ve üretkenliğini etkiler” (Kayır & Uçar, 2022: 211). Psikolojik olarak deprem bölgesindeki öğrencilerin yaşadığı durum göz önünde bulundurulduğunda motivasyonun böyle bir süreçte normale göre daha önemli ve ihtiyaç duyulan bir özellik olduğu aşikârdır. Gündelik hayatta bireyin olumlu veya olumsuz yönde motivasyonunu etkileyen birçok faktör ya da olay yaşanmaktadır. Kişinin yaşamında alışkın olduğu rutinlerini yaşayabildiği olağan dönemlerde motivasyonu ile olağanüstü dönemlerdeki motivasyonu arasında farklılıklar olabilir. Dolayısıyla depremi yaşamış gençler üzerine yapılan bir çalışmada gençlerin yaşamlarında değişiklik yapmak istedikleri ancak bu değişiklikleri yapmak için kendilerinde güç bulamadıkları bulgulanmıştır (Artar, 2003). Eylemde bulunma konusundaki isteksizlik ise kişinin ideallerinden vazgeçmesine veya hayatının daha önce planladığı akıştan farklı bir yöne kaymasına neden olmaktadır. Bireyin ev, iş ve sosyal çevre gibi kalıcı olan rutinlerinden yoksun kalması bireyin hayatını yeniden sorgulamasına ve geleceğe dair öncekinden farklı yönde planlama yapmasına neden olmaktadır (Artar, 2003). Nitekim deprem gibi hem fiziksel hem de ruhsal çok sayıda yıkıcı etkisi olan bir afet de yükseköğretimdeki öğrencilerin hayatlarının akışının değişmesine neden olabilecek derecede bir motivasyon eksikliğine sebep olabilmektedir. Öğretim sürecinde motivasyonun yüksek olmasının aynı zamanda mesleki hayata da olumlu yönde yansıtacağı göz önünde bulundurulduğunda deprem ülkesi olan Türkiye için ileriki dönemlerde olası deprem felaketlerinin olması durumunda yükseköğretim öğrencilerinin öğretimlerinin en az düzeyde etkilenmesi için bu araştırmada elde edilen veriler önem arz etmektedir. Bu çalışmadan elde edilen veriler ışığında öğrencilerin derslerine ilişkin motivasyon düzeylerini arttırmaya yönelik motive edici yönlendirmelerin yapılması ve öğrencilerin deprem süreçlerinde içinde buldukları özellikle psikolojik durumları göz önünde bulundurularak motivasyon çalışmalarının afet süreçlerinde özenli yapılmasına vurgu yapılarak afet dönemlerinde motivasyon konusunda farkındalık oluşturması noktasında bu çalışma özgün bir değere sahiptir. Bu bağlamda çalışmanın amacı 6 Şubat 2023 tarihinde ilki Kahramanmaraş’ın Pazarcık ilçesinde 7.7 büyüklüğünde ikincisi ise aynı gün içinde Elbistan ilçesinde 7.6 büyüklüğünde meydana gelen depremlerin yükseköğretimdeki öğrencilerin motivasyonlarına ne yönde etki ettiğini araştırmaktır. Araştırmanın hedefleri aşağıda sıralanmıştır:

1. 6 Şubat 2023 Kahramanmaraş depreminin, yükseköğretimdeki öğrencilerin derslerdeki başarılarını nasıl etkilediğini belirlemek,
2. Bu süreçte öğrencilerin motivasyonlarını etkileyen faktörlerin belirlenmesi,
3. Depremden sonra deprezede öğrencilerin kendilerini motive edici girişimlerde bulunup bulunmadıklarını belirlemek,
4. Kendilerini motive etmek için neler yaptıklarını belirlemektir.

2. Materyal ve Metot

Bu araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden olan fenomenoloji kullanılmıştır. Fenomenoloji (Olgubilim) “farkında olduğumuz ancak derinlemesine ve ayrıntılı bir anlayışa sahip olmadığımız olgulara odaklanmaktadır” (Yıldırım & Şimşek 2018: 69). Bu yöntemde araştırma konusuna yönelik yaşantıları ortaya çıkarmak için bireyle görüşmeler yapılır (Büyüköztürk ve diğerleri 2013: 20). Bu doğrultuda bu çalışmada yükseköğretimde öğrenim gören deprezede öğrencilerle görüşmeler yapılmıştır. Verilerin elde edilmesinde

yarı yapılandırılmış görüşme tekniği tercih edilmiştir. Görüşme tekniği araştırmacı tarafından araştırmanın amacına hizmet edecek kişilerle sohbet tarzında konunun anlatımını sağlayan karşılıklı ve yüz yüze olan konuşmalardır (Tanrıverdi & Köksal, 2018: 248). Çalışmadan elde edilen veriler betimsel analiz yöntemi kullanılarak analiz edilmiştir. Betimsel analiz yönteminde görüşme tekniğiyle elde edilen verilerden ulaşılan ortak veriler kodlanıp temalar bağlamında sınıflandırılarak, kategorilere ve daha sonra ihtiyaç duyulması halinde oluşturulan kategorilerin de alt kategorileri geliştirilerek veriler yalın bir duruma getirilir ve yorumlanır (Ekiz, 2020 & Yıldırım & Şimşek, 2018). Dolayısıyla bu çalışma kapsamında elde edilen veriler kodlanarak temalar altında örnekler verilerle açıklanıp yorumlanmıştır. Bu çalışmanın etik kurul izni bir devlet üniversitesinin Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik kurulundan 24.02.2025 tarih ve 32211 sayısı ile alınmıştır.

2.1. Araştırma Grubu

Bu çalışmanın araştırma grubu, amaçlı örnekleme yöntemlerinden olan maksimum çeşitlilik örnekleme ile belirlenmiştir. Maksimum çeşitlilik örnekleme, araştırmacının bazı durumlara veya mekânlara göre değişen kişileri örnekleme grubuna dâhil etmesidir (Creswell, 2013). Bu çalışmadaki araştırma grubu oluşturulurken mümkün olduğunca ulaşılabilir ölçülerde depremi farklı farklı illerde yaşayan depremedelere ulaşmak amaçlanmıştır. Bu bağlamda çalışmanın araştırma grubunu 6 Şubat 2023 Kahramanmaraş merkezli depremden etkilenen 11 il arasında olan Adana, Adıyaman, Diyarbakır, Elâzığ, Gaziantep, Hatay, Kahramanmaraş, Kilis, Malatya, Osmaniye ve Şanlıurfa illerinde depremi doğrudan yaşayan depremede yükseköğretim öğrencileri oluşturmaktadır. Bu araştırma 2022-2023 eğitim öğretim yılının bahar döneminde Fırat Üniversitesinde öğrenim gören öğrencilerle yapılmıştır. Nitel araştırmalarda katılımcıların görüşlerinin derinlikli ve ayrıntılı olarak elde edilmesi ve betimlenmesi önem arz ettiğinden katılımcı sayısının az sayıda kişiyle sınırlandırılması önerilen bir durumdur (Yıldırım & Şimşek, 2008). Dolayısıyla çalışmaya 86 öğrenci katılmıştır. Aşağıda araştırma grubuna ait demografik özellikler yer almaktadır.

Tablo 1. Araştırma grubuna ait demografik özellikler

Yaşadığı İl	Katılımcı sayısı	Öğrenim seviyesi
Adana	3	Lisans
Adıyaman	9	Lisans
Diyarbakır	7	Lisans
Elâzığ	29	Lisans
Gaziantep	3	Lisans
Hatay	7	Lisans
Kahramanmaraş	9	Lisans
Kilis	5	Lisans
Malatya	8	Lisans
Osmaniye	2	Lisans
Şanlıurfa	4	Lisans
Toplam		86

Tablo1’de de görüldüğü gibi Adana’dan 3, Adıyaman’dan 9, Diyarbakır’dan 7, Elâzığ’dan 29, Gaziantep’ten 3, Hatay’dan 7, Kahramanmaraş’tan 9, Kilis’den 5, Malatya’dan 8, Osmaniye’den 2, Şanlıurfa’dan 4 olmak üzere 86 öğrenciden veriler elde edilmiştir.

2.2. Veri Toplama Araçları ve Verilerin Toplanması

Veri toplama aracı olarak birinci araştırmacı tarafından görüşmelerde kullanılmak üzere görüşme soruları hazırlanmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formunda 15 soru bulunmaktadır. Bu soruların amacı Türkiye’de 6 Şubat 2023 tarihinde Kahramanmaraş merkezli olan ve 11 ili etkileyen 6 Şubat 2023 Kahramanmaraş depreminin depremleri yaşayan Alman Dili ve Edebiyatı lisans programında öğrenim gören öğrencilerin motivasyonlarına etkilerini araştırmaktır. Çalışmanın birinci yazarı tarafından görüşme sorularına son hali verildikten sonra soruların amaca hizmet etmesini sağlayabilmek amacıyla sorulara yönelik uzman görüşü

alınmıştır. Bu doğrultuda uzman kişilerin öneri ve düzeltmeleri dikkate alınarak sorularda bazı düzeltmeler yapılmış ve görüşme sorularına son şekli verilmiştir. Çalışmada veri toplama aracı olarak kullanılan yarı yapılandırılmış görüşme formunda yer alan sorular aşağıdaki gibidir:

1. Depremi hangi şehirde yaşadınız?
2. Depremden sonraki dönemde uzaktan eğitimde derslerinizi düzenli ve aktif olarak takip edebildiniz mi? Açıklayınız.
3. Ders kitapları gibi derslere çalışmak için gerekli ders materyalleriniz yanınızda mıydı? Yoksa bunu nasıl telafi ettiniz?
4. Derslere katılmak için yeterli internetiniz ve bilgisayarınız var mıydı?
5. Dersleri daha çok çevrimiçi mi yoksa çevrimdışı mı takip ettiniz?
6. Deprem derslerdeki başarınızı nasıl etkiledi, açıklayınız.
7. Deprem derslere karşı motivasyonunuzu nasıl etkiledi, açıklayınız.
8. Depreme bağlı uzaktan eğitimde derslere karşı motivasyonunuzun düştüğünü düşünüyor musunuz?
9. Motivasyonunuzu etkileyen dış faktörler nelerdir?
10. Motivasyonunuzu etkileyen iç faktörler nelerdir?
11. Motivasyonunuzu yükseltmek için neler yaptınız veya yapmaktasınız?
12. Üniversiteniz bu süreci kolay geçirmeniz ve size yardımcı olmak için neler yaptı?
13. Üniversitenizin bu konuda size nasıl destek olmasını beklerdiniz. Motivasyonunuzu yükseltmek için hangi önlemler almasını isterdiniz?
14. Bu süreçte derslerinizi desteklemek için ekstra kurs, bireysel çalışma gibi bir destek aldınız mı?
15. Depremden sonra hayatınızı şekillendirebileceğinize, hayatınıza yön verebileceğinize inanıyor musunuz?

3. Bulgular

Bu bölümde elde edilen veriler temalar ve kategorilere ayrılıp tablolaştırılarak analiz edilmiştir. Elde edilen veriler on beş tema altında toplanmıştır.

Tablo 2. Depremden sonraki dönemde uzaktan eğitimde dersleri düzenli ve aktif olarak takip edebilme durumu

Tema	Kategoriler	f
TEMA1: Depremden sonraki dönemde uzaktan eğitimde dersleri düzenli takip edebilme durumu	Evet	12
	Hayır	74

Katılımcılara ilk soruda depreme bağlı uzaktan eğitim sürecinde dersleri düzenli olarak katılıp katılmadıklarına yönelik soru yöneltilmiştir. 12 katılımcı dersleri uzaktan eğitim sisteminde düzenli olarak takip edebildiğini; 74 katılımcı ise takip edemediğini belirtmiştir. Dolayısıyla katılımcıların depreme bağlı uzaktan eğitim sürecinde derslere düzenli biçimde katılmadıkları anlaşılmaktadır. Katılımcıların söz konusu temaya ilişkin görüşlerine aşağıda doğrudan yer verilmiştir.

K17: "Hayır. Depremden sonra uzaktan eğitimi evlerimizde yürütmek zor. Elektrik kesintisi, internet kesintisi yüzünden sürekli aktif olamıyorum". K17 elektrik ve internet kesintisi nedeniyle derslere katılmadığını bu süreçte zorluk çektiğini ifade etmiştir.

K39: "Hayır çünkü ilk günlerden beri internet sıkıntısı çekiyoruz ailecek ülkece çok zor durumlardan geçtik başımızda bir çatımız bile yok". K39 depremin şiddetli yıkıcı etkisine vurgu yaparak internet bağlantısının olması bir yana insani temel gereksinimlerden olan barınma ihtiyaçlarını dahi karşılayamadıklarını ifade

etmiştir.

K80: “Hayır, düzenli takip edemedim çünkü bazen internetim olmuyordu, bazen de evde bulunduğumuz için ortam sağlanılmıyordu”. K80 derslere katılacak kadar internetinin olmadığını, interneti olduğu zamanlarda da birden fazla aileyle bir arada kalmaları nedeniyle ders için uygun sessiz bir ortama sahip olmadığını belirtmiştir.

K70: “Hayır edemedim. Köydeydim ve internet bağlantım yoktu. Sadece telefonumun internetiyle derse katılmaya çalıştım, psikolojik olarak da derse katılacak durumda değildim”. K70 hem fiziksel hem de ruhsal durumunun dersleri takip edebilmesi için uygun olmadığını, depresyon nedeniyle köye gitmek zorunda kaldıklarını, köyde internet imkanının olmadığını ancak mobil veri ile dersleri kısmen takip etmek için çaba gösterdiğini dile getirmiştir.

K26: “Evet. Evimiz hasar görmediği için deprem sonrası normal hayatıma ve derslerime devam edebildim”. Az sayıda da olsa bazı katılımcılar derslere devam ettiklerini dile getirmiştir. Bunlardan biri de K26’dır. Katılımcı depremden evleri hasar almadığı için normal hayat düzeninde bir değişiklik olmadığını ve derslere katılabildiğini belirtmiştir.

K32: “Hayır sürekli bağlantı ve elektriğin kesilmesinden kaynaklı şarj problemi yaşandı, çevrimiçi eğitim özgün eğitimdeki gibi verimli değil”. K32 uzaktan eğitim sürecinde bağlantı sorunu, elektrik kesintileri nedeniyle şarj konusunda sıkıntı yaşadığını dolayısıyla çevrimiçi eğitimden yüz yüze eğitimde olduğu gibi verim alamadığını ifade etmiştir.

K77: “Zorlandım açıkçası çünkü masa başına her oturduğumda deprem olacak sanıyorum”. K77 depremin şiddeti nedeniyle depremin meydana gelme anının zihninde halen canlı olduğunu ve derse katılmak için masaya her oturduğunda tekrar deprem olacaktı gibi hissettiğini bu nedenle de dersleri takip etmede güçlük çektiğini belirtmiştir.

K7: “Hayır takip edemedim çünkü evimiz hasarlı olduğu için başka şehirdeydik. Çünkü depremedelerle beraber aynı evde yaşıyoruz”. K7 evlerinin hasar almasından dolayı başka bir şehre taşındıklarını ve burada birden fazla aileyle aynı evi paylaşmak durumunda kaldıklarını bu nedenle de dersleri takip edemediğini dile getirmiştir.

K24: “Hayır çadır kentte internet yoktu şarj sorunumuz vardı”. K24 evlerini depremde kaybetmeleri nedeniyle çadır kentte yaşamak durumunda kaldıklarını temel ihtiyaçların karşılanmasının dahi zor olduğu bu kentlerde ise elektrik ve internetin de olmadığını bu nedenle de derslere katılamadığını belirtmiştir.

K55: “Hayır edemedim sürekli ev değiştirmek zorunda kaldım, gerekli materyallerimi kaybettim.” K55 depremden sonra tek bir evde yaşamadıklarını, sürekli ev değiştirmek durumunda kaldıkları için ders materyallerini kaybettiğini dolayısıyla dersleri takip edemediğini ifade etmiştir.

Tablo 3. Derslere çalışmak için gerekli ders materyallerinin bulunma durumu

Tema	Kategoriler	f
TEMA 2: Derslere çalışmak için gerekli ders materyallerinin bulunma durumu	Evet	24
	Hayır	62

İkinci soruda katılımcıların derslere çalışmak için gerekli ders materyallerinin yanında olup olmadığına yönelik bilgi alınmıştır. 24 katılımcı ders materyallerinin yanında olduğunu;62 katılımcı ise yanında olmadığını bildirmiştir. Katılımcıların çoğu depremden sonra can havliyle yurtları boşalttığı için yanlarına ders materyallerini alamamışlardır. Bu nedenle katılımcıların büyük bir bölümünün derslerini takip edebilmek için ihtiyaç duyacakları ders materyalleri yurtlarında veya barındıkları evlerinde kalmıştır. Katılımcıların söz konusu temaya ilişkin görüşlerine aşağıda doğrudan yer verilmiştir.

K40: “Hayır maalesef ki yurtda kaldı ve alamadım. Bunlar PDF halinde ve çok kalın oldukları için de

temin edemedim. Eksikliğini hâlâ yaşıyorum”. K40 yurttan çıkarken ders kaynaklarını alamadığını ve daha sonra ise temin etme imkânının olmaması sebebiyle bunun eksikliğini yaşadığını belirtmiştir.

K17: “Kitaplarım yurtta kaldı ve çoğu kayboldu. Bu yüzden sürekli fotokopi veya internette bulduğum materyallerden yararlandım”. K17 de ders materyallerinin yurtta kaldığını ve kaybettiğini, bu eksikliği ise internette temin ettiği materyallerle telafi etmeye çalıştığını ifade etmiştir.

K45: “Hayır yanımda değildi yurttaydı ve gidip alamadım, sisteme yüklenen PDF’leri kırtasiyeden çıkartırdım”. K45 ders materyallerinin yurtta olduğunu ve depremden sonra ise tekrar yurda gidip materyallerini alma imkânının olmadığını, uzaktan eğitim sistemine yüklenen pdf belgelerinin çıktılarını alarak ders çalıştığını belirtmiştir.

K55: “Hayır depremde bilgisayarımı kaybettim başlarda çok zorlansam da telefonda girmeye çalışıyorum”. K55 depremde bilgisayarını kaybettiği için ilk etapta derslere giremediğini, daha sonra ise telefonda derslere girmek durumunda kaldığını ifade etmiştir.

K59: “Evet kitaplarım yanımdaydı eksik olan materyalleri ya pdf olarak ya da çıktı olarak kullandım”. Bazı katılımcılar ise kitaplarının bu süreçte buldukları yerde olduğunu dile getirmişlerdir. Örneğin K59 ders kitaplarının yanında olduğunu, eksik olan materyallerini de pdf olan kaynaklardan temin ettiğini belirtmiştir.

K39: “Hepsini kaybettim bir şekilde halletmeye çalıştım ama tam anlamıyla olmadı tabii”. K39 deprem sürecinde bütün ders kitaplarını ve diğer materyalleri kaybettiği için geriye ders çalışabileceği kaynaklarının kalmadığını, elindeki olanaklarla bu süreci geçirmeyi çalıştığını ancak başarılı olamadığını ifade etmiştir.

K3: “Hayır değildi kaldığım yurda gidip alıp geldim”. K3 depremden hemen sonra yurdu boşalttıklarında ders materyallerini yanına alma fırsatının olmadığını daha sonra kaldığı yurda gidip kitaplarını aldığını belirtmiştir.

Tablo 4. Derslere katılmak için yeterli internet ve bilgisayarların olma durumu

Tema	Kategoriler	f
TEMA 3: Derslere katılmak için yeterli internet ve bilgisayarların olma durumu	Evet	33
	Hayır	53

Katılımcıların büyük bir bölümünün uzaktan eğitim yöntemi ile derse girebilmek için bilgisayar ve internet erişimlerinin olmadığı bulgulanmıştır. 33 katılımcı bilgisayar ve internet erişimlerinin olduğunu; 53 katılımcı ise ne bilgisayar ne de internet erişimlerinin olduğunu belirtmiştir. Katılımcıların söz konusu temaya ilişkin görüşlerine aşağıda doğrudan yer verilmiştir.

K21: “Bilgisayar evet ama internet sıkıntılıydı ki hala aynı”. K21 bilgisayarı olmasına rağmen sık sık internete erişim problemi yaşadığını ve bu durumun düzelmediğini belirtmiştir.

K80: “Hayır kesinlikle internet yetmiyordu. Bilgisayarım da yoktu zaten”. K80 de derse girebileceği bir bilgisayar olmamasının yanı sıra telefonda derslere girmek istediğinde ise internetin yetersiz olduğunu ifade etmiştir.

K83: “Vardı evet ama psikolojim yoktu maalesef”. K83 bilgisayar ve internet gibi fiziksel koşullarının yeterli olmasına rağmen, depremin kendisinde yarattığı tahribat nedeniyle ruhsal olarak derslere katılabilecek gücünün olmadığını belirtmiştir.

K48: “Hayır köyde oturdum”. Yıkımlar nedeniyle birçok kişi köylerde bulunan müstakil evlerine gitmek durumunda kalmıştır. Nitekim K48 de köyde kalmak zorunda olduklarını bu nedenle de ne bilgisayar ne de internetlerinin olduğunu ifade etmiştir.

K45: “Hayır bilgisayarım yok ve telefonumun interneti de bazen çekiyor bazen çekmiyor. Telefonda halletmeye çalışıyorum”. K45 de K80 ve K48 gibi bilgisayara sahip olmadığını, telefonda internetinin ise erişimde sıkıntılı olduğunu belirtmiştir.

Tablo 5. Dersleri çevrimiçi ya da çevrimdışı takip etme durumu

Tema	Kategoriler	f
TEMA 4: Dersleri çevrimiçi ya da çevrimdışı takip etme durumu	Çevrimiçi	25
	Çevrimdışı	61

61 katılımcı dersleri çevrimdışı; 25 katılımcı ise çevrimdışı takip ettiğini ifade etmiştir. Dersleri uzaktan eğitim sistemiyle takip edenlerin büyük bir bölümünün canlı olarak derse katılmayarak dersleri kayıttan dinledikleri anlaşılmaktadır. Katılımcıların söz konusu temaya ilişkin görüşlerine aşağıda doğrudan yer verilmiştir.

K41: “Daha sonra ders kayıtlarını izleyerek takip etmeye çalıştım”. K41 derslere programda yer alan gün ve saatte katılmayarak daha sonra dersleri sistemde kayıtlı olan videoları izleyerek takip ettiğini ifade etmiştir.

K52: “İnternet yettikçe Çevrimiçi takip ettim”. K52 ise interneti yeterli oldukça derslere eşzamanlı olarak katıldığını belirtmiştir.

Tablo 6. Depremin derslerdeki başarıya etkileri

Metafor	Kategoriler	f
TEMA5: Depremin derslerdeki başarıya etkileri	Olumsuz ruh hali	36
	İnternet kesintisi	52
	Ders materyali eksikliği	45
	Motivasyon eksikliği	68
	Başarısızlık	53
	Dönem uzatma	49
	Derslerden verim alamama	62
	Derlere etkin katılmama	73
	Derslere odaklanamama	48
	Konuları anlayamama	60
	Kaygılanma	59
	Derslere sistemli çalışamama	37

Katılımcılar depremin başarılarına internet kesintisi, ders materyali eksikliği ve motivasyon eksikliği, dönem uzatma, derslerden verim alamama, derslere etkin katılmama, kaygılanma, derslere odaklanamama, konuları anlamada güçlük çekme, sistemli şekilde derslere çalışamama gibi çok çeşitli sebeplerle olumsuz etkilerinin olduğu belirtmişlerdir. Katılımcıların söz konusu temaya ilişkin görüşlerine aşağıda doğrudan yer verilmiştir.

K39: “Olumsuz etkiledi çünkü birçok materyal ve ders kitabım yoktu İnternet yoktu derse giremiyordum girsem bile sistem beni atıyordu zayıf İnternet sebebiyle. Psikolojik anlamda çok çöktüm. Bu da benim derslere odağımı yitirmeme sebep oldu. Ders notlarım düştü ki bu gidişle dönem uzatacağım bu durum ekstra moral motivasyon düşüklüğüne sebep oluyor”. K39 gerek fiziksel gerekse de psikolojik durumunun derslere katılmak için uygun olmadığını, ders materyalinin olmaması, internet erişiminin yetersiz olması, sistemsel sıkıntılar gibi çoklu sebeplerle derslerinin olumsuz etkilendiğini, dönem uzatma olasılığı olduğu için de motivasyonun daha da düştüğünü belirtmiştir.

K17: “Yüz yüze eğitimde daha verimliydi. Uzaktan eğitimde derste aksilik yaşadığımda tekrar videolarını izlerken anlamadığım yerler oluyor ve soru sormuyorum. Taki sonraki derse kadar. Notlarımda bu yüzden düşük olabiliyor”. K17 uzaktan eğitim sisteminde teknik aksaklıkların olmasına bağlı olarak çevrimiçi derslere giremediğini, daha sonra dersleri kayıtlardan izlediğini bu durumun ise derste anlamadığı yerlerde soru sormasına engel teşkil ettiğini ve ders notlarında düşüş yaşadığını ifade etmiştir.

K58: “Ders takibini çevrimdışı yapabildiğim için genel öğrenim düzeyimdeki ilerleme çok daha yavaş oldu”. K58 de K17 gibi derslere çevrimiçi katılma olanağı olmaması nedeniyle dersleri çevrimdışı takip ettiğini ve öğrenme sürecinde ciddi yavaşlamanın olduğunu belirtmiştir.

K45: “Çok kötü etkiledi, hiç bir şekilde odaklanamıyorum, derslerin hiç bir faydası olmuyor ancak kendi

çabamla Youtube' dan videolar izliyorum sorular çözüyorum kendim halletmeye çalışıyorum dersleri". K45 depremin kendisini çok kötü etkilemesi nedeniyle derslere odaklanamadığını, uzaktan derslerin kendisi için verimli geçmediğini, bu olumsuz durumu youtube'da derslerle ilişkili olan ders anlatımlarını dinleyerek ve konulara yönelik sorular çözüerek en az hasarla geçirmeye çalıştığını ifade etmiştir.

K13: "Şehrin dışına taşınmak zorunda kaldım, internet bağlantım olmadığından ve ilk online eğitim tecrübem olduğundan ilk haftalarda sıkıntı yaşadım ama sonradan toparlayabildiğimi düşünüyorum". Depremden sonra birçok depremezdenin de yaptığı gibi K13 kalacak yer sıkıntısı nedeniyle şehir dışına taşınmak zorunda kaldığını, hem internet erişiminin olmamasına hem de ilk defa uzaktan eğitimi tecrübe etmesine bağlı olarak ilk haftalarda sıkıntı çekse de ilerleyen süreçlerde duruma adapte olup süreci biraz daha iyileştirdiğini belirtmiştir.

K70: "Moral ve motivasyonumu ciddi anlamda kaybettim bu yüzden odaklanmada problem yaşadım. Elimden geldiğince dersleri aksatmamaya çalıştım ancak eskisi kadar düzenli ve hırslı olamadım". K70 depremin ruhsal durumunu çok etkilediğini bu nedenle motivasyonu olmadığı için de derslere odaklanamadığını, eskiden disiplinli bir şekilde derslere çalışmasına rağmen depremden sonra azmini ve disiplinini kaybettiğini ifade etmiştir.

K59: "Tamamen olumsuz çünkü ev ortamında dört duvara hapsolmek ve sosyallikten uzaklaşmak motivasyon kırıcı ve depresif bir ruh haline sokuyor insanı". K59 kişinin bu süreçte sosyalleşme olanağı elde edemeyerek tek kalmak durumunda kalması nedeniyle depresif bir ruh hali yaşadığını, ruhsal durumunun ise derslere motive olmasını engellediğini belirtmiştir.

K54: "Yüz yüze eğitimden uzaklaşmak derslerime çalışmaya ve anlamadığım şeyi birisinden öğrenememeye başladım buda başarıyı kötü etkiledi". K54 uzaktan eğitim sürecinde interaktif bir öğrenmeden ziyade tek yönlü bir öğretimin gerçekleşmesi nedeniyle anlamadığı konuları bir bilene sorma imkânı olmadığı için derslerde kopukluk yaşadığını ve bu durumun da ders başarısını olumsuz etkilediğini ifade etmiştir.

K63 "Çok kötü. Her an o anı tekrar yaşayacakmışım gibi hissetmekten derslere odaklanmama durumu oluştu". K63 depremin kişilerde yarattığı olumsuz ruh haline değinerek kendisinin her an deprem olacağını gibi bir hissi sürekli yaşadığını bu nedenle de derslere odaklanamadığını belirtmiştir.

K43: "Kötü etkiledi. Odağımı derslere veremez oldum her gün bir korkuyla ve endişeyle geçiyor". K43 de K63 gibi depremden sonra her gün korku ve endişe duyguları yaşamasına bağlı olarak ruh halinin derslere odaklanmak için uygun olmadığını ve derslere odaklanamadığını ifade etmiştir.

K37: "Odaklanamadım çalışamadım bulunduğum yerden ve imkânlardan dolayı". K37 deprem nedeniyle alışmış olduğu imkânlardan ve fiziksel ortamdaki farklı bir yerde yaşamak durumunda kalması nedeniyle derslere odaklanamadığı için çalışamadığını belirtmiştir.

K74: "Düzenli çalışmamı engelledi çünkü travmaydı bu deprem benim için". K74 depremin kendisinde travma yaratması nedeniyle ruhsal olarak iyi durumda olmadığını buna bağlı olarak da derslere odaklanamadığını ve düzenli bir şekilde ders çalışamadığını ifade etmiştir.

Tablo 7. Depremin derslere karşı motivasyonu etkilemesi

Metafor	Kategoriler	f
TEMA 6: Depremin derslere karşı motivasyonu etkilemesi	Etkilememesi	3
	Hayatı sorgulama	12
	Sosyal ortamdan uzaklaşma	25
	Yaşamdan uzaklaşma	32
	Dersleri takip edememeye bağlı motivasyon düşüklüğü	49
	Heran deprem olacak korkusuna bağlı stres	53
	Düzenin bozulması	49
	Ders esnasında artçıların olması	58
	Korku duygusuna bağlı motivasyonsuzluk	47
	Konuları anlayamama	39
	Hayata mesafeli olma	54
	Eksik öğrenmelerin olması	41
	Önceliklerin değişmesi	35

Tükenmişlik duygusuna kapılmak	51
Kaygılanma	64
Derslerden verim alamama	54
Herşeyin anlamsızlaşması	63

Üç katılımcı depremin derslere yönelik motivasyonlarını etkilemediğini; 83 katılımcı ise depremin motivasyonlarını olumsuz etkilediğini belirtmiştir. Elde edilen verilerden 83 katılımcının kendileri için depremden sonra her şeyin anlamsızlaşması, kaygılanma, derslerden verim alamama, tükenmişlik duygusu yaşama, önceliklerin değişmesi, hayata mesafeli olma, korku, her an deprem olacak korkusu yaşama, sosyal yaşamdan uzaklaşma ve hayatı sorgulama gibi çok yönlü duygusal ve zihinsel süreçler yaşamaları nedeniyle derse yönelik motive olamadıkları belirlenmiştir. Katılımcıların söz konusu temaya ilişkin görüşlerine aşağıda doğrudan yer verilmiştir.

K62: “Olumsuz etkiledi. Çünkü kaygımız çok fazlaydı”. K62 yüksek bir kaygı düzeyine sahip oldukları için motivasyonlarının olumsuz yönde etkilendiğini ifade etmiştir.

K24: “Depremden sonra bitmiş bir haldeydim hiçbir şey yapmak istemiyordum”. K24 depremin kendilerinde yarattığı tükenmişlik duygusu nedeniyle ders motivasyonları bir yana depremden sonra yaşama dair herhangi bir istek ve hevesinin olmadığını çarpıcı ifadelerde dile getirmiştir.

K71: “O psikolojiyle sevdiğilerimi canımızı düşünmekten dersleri pek düşünemedim”. K71 psikoloji bilim insanı Maslow’un ihtiyaçlar hiyerarşisinde de belirttiği gibi bireylerin motivasyonlarını anlayabilmek için fizyolojik, psikolojik ve sosyolojik ihtiyaçlarının ne düzeyde karşılandığının bilinmesi gerektiğine vurgu yapmıştır. Kişinin ihtiyaçları arasında bir hiyerarşi vardır; örneğin fizyolojik ihtiyaçları karşılanmayan kişinin bilinci tamamen temel ihtiyaçlarının hâkimiyetine girer (bkz. Maslow, 1987). Nitekim K71 de hem kendi hem de sevdiklerinin can güvenliğini düşünmenin diğer bütün duygu, istek ve gereklilikleri düşünmeye engel olduğunu bu nedenle de dersleri düşünecek bir ruh hallerinin olmadığını belirtmiştir.

K59: “Hayat dediğimiz olguyu hep sorgulayan bir insan olarak yaşamın temelinin, bizlerin çabasının ve varmak istediğimiz noktanın eninde sonunda ölüm olduğunu bir kez daha anlamış oldum. Sorgum içimde hala devam ederken hep şu soruyla karşılaşıyorum kendimde; bütün bu çaba ne uğruna? Kısacası motivasyonum tamamen bitmiş durumda”. K59 kendi iç dünyasında hayata dair sorgulamalarının depremden önce de hep var olduğunu; depremden sonra da sonu ölüm olan bir hayata karşı ne çabası verdiğini, yaşama dair herhangi bir gayret göstermenin anlamsız olduğu, bu nedenle de sadece derslere yönelik değil hayata karşı da motivasyonunun hiç olmadığını dile getirmiştir.

K 45: “Depremden dolayı uzaktan eğitime geçmek şahsen benim motivasyonumu mahvetti, deprem bölgesindeyim ve burada hem uzaktan eğitimden dolayı sorun yaşıyorum verim alamıyorum hem de burada olmak motivasyonumu yerle bir ediyor depremi burada yaşadığım için buradan uzaklaşmak istiyorum okula gelmek istiyorum artık”. K45 depremden sonra bulunduğu şehri terk edemediği için deprem bölgesinde halen yaşamak zorunda olmanın kendisini ruhsal olarak çok etkilediğini ve başka bir şehre gitmenin ve yüz yüze eğitimin başlamasıyla bu atmosferden çıkabileceğini, okul hayatına başlamak istediğini belirtmiştir.

K39: “Bir anda evinizi sevdiğinizizi yaşadığınız büyüdüğünüz memleketi kaybediyorsunuz ve artık dayanacak ayakta kalacak bir sebebiniz bile yok ilk andan beri bizi kurtarın çığlıkları yıkılan binaların sesleri aklınızdan hiç çıkmadığı için odaklanamıyorsunuz”. K39 deprem afetinin şiddetini net bir şekilde ortaya koyarak ansızın sevdiğilerini, evini hatta doğup büyüdüğü şehri kaybetmesinin, binaların yıkılırken çıkan sesin, dahası enkazda kalan insanların yardım çığlıklarının sürekli zihninde olduğunu, böyle bir durumda derslere odaklanmasının mümkün olmadığını çarpıcı bir şekilde ifade etmiştir.

K61: “İlk zamanlarda bir hayli güçlük çektim adapte olamadım her an sarsılacak korkusuyla çok aktif katılım sağlayamadım zihnen, daha sonra toparlamaya çalıştım çok şükür”. K61 uzaktan eğitime başlandığı ilk haftalarda her an tekrar deprem olacak korkusu yaşadığı için derslere aktif katılmadığını, ancak daha sonra ruhen ve zihnen kendini toparlamayı başardığı için motive olabildiğini belirtmiştir.

K70: “Olumsuz yönde etkiledi. Hatta ders esnasında gerçekleşen artçı sarsıntılar var olan motivasyonumu da azalttı. Depremden sonra depremi yaşayan söz konusu 11 ilde belirsiz aralıklarla artçı depremler meydana gelmiştir”. K70 de dersteyken artçı depremlerin olmasının yetersiz olan motivasyonunu daha da düşürdüğünü ifade etmiştir.

K19: “Motivasyonumu kötü yönde etkiledi korkudan ve stresten derslere bir süre odaklanma ve anlama sorunu yaşadım”. K19 depreme bağlı yaşadığı korkunun ve stresin dersleri anlamasına engel olduğunu dolayısıyla motivasyonunu olumsuz yönde etkilediğini belirtmiştir.

K58: “Hayata karşı ve derslere karşı daha mesafeli, motivasyonu daha düşük bir süreç geçiriyorum”. K58 de K59 gibi sadece derslere yönelik değil, daha kötüsü yaşam motivasyonunun düştüğünü dile getirmiştir.

K84: “Kötü etkiledi. Derslere çok katılmadığım için bir şeyler öğrenebildiğimi düşünmüyorum”. K84 derslere katılmadığı için bu süreçte öğrenmelerinin çok eksik olduğunu hatta hiçbir şey öğrenemediğini belirtmiştir.

Tablo 8. Depreme bağlı uzaktan eğitimde derslere karşı motivasyon düşüklüğü

Tema	Kategoriler	f
TEMA 7: Depreme bağlı uzaktan eğitimde derslere karşı motivasyonun düşme durumu	Evet	74
	Hayır	12

Yukarıdaki sorudan farklı olarak depreme bağlı uzaktan eğitimin motivasyonu düşürüp düşürmediğine yönelik veriler elde edilmiştir. 12 katılımcı uzaktan eğitimin motivasyonlarını düşürmediğini; 74 katılımcı ise motivasyonlarını düşürdüğünü belirtmiştir. Katılımcıların söz konusu temaya ilişkin görüşlerine aşağıda doğrudan yer verilmiştir.

K11: “Evet, evet motivasyonum düştü. Yüz yüze eğitimde daha canlı daha aktif iken online eğitimde sürekli sessiz, pasif adeta bir hayalet gibiyim”. K11 yüz yüze eğitimde derslere daha aktif katıldığını; uzaktan eğitimde ise ekran başında sessiz ve pasif bir öğrenciye dönüştüğünü ve derse katılma isteğinin uzaktan eğitimle düştüğünü dile getirmiştir.

K40: “Evet düştü. Uzaktan eğitimle bu dönem hiçbir şey öğrenemedim”. K40 uzaktan eğitiminin olumsuzluğunu söz konusu ders döneminde uzaktan eğitim yöntemi nedeniyle hiçbir şey öğrenemediğini vurgulayarak belirtmiştir.

K45: “Tamamen düştü, çevrimiçi katılmıyorum derslere, katulsam da bir şey anlamıyorum zaten kendi çabamla halletmeye çalışıyorum, artık yüz yüze geçilsin istiyorum”. K45 çevrimiçi veya çevrimdışı her iki şekilde derslere katılsa konuları anlamadığını, kendisinin ekstra çalışmaları ile asgari düzeyde bir öğrenme sağlayabildiğini ve artık yüz yüze eğitime geçmek istediğini ifade etmiştir.

Tablo 9. Motivasyonu etkileyen dış faktörler

Tema	Kategoriler	f
TEMA 8: Motivasyonu etkileyen dış faktörler	Deprem	31
	Uzaktan eğitim	53
	Ev ortamı	34
	Ders materyali eksikliği	46
	İnternet sorunu	53
	Farklı şehirde yaşama zorunluluğu	53
	Medya	62
	Barınma problemi	68
	Sosyalleşememe	51
	Sürekli evde olmak	71
Sınıf ortamında olmamak	69	

Katılımcıların motivasyonlarını etkileyen dış faktörler depresyon, uzaktan eğitim, ev ortamı, ders materyali eksikliği, internet problemi, farklı bir şehirde yaşamak, medya, barınma problemi, sosyalleşememe, sınıf ortamında olmamak olarak belirlenmiştir. Katılımcıların söz konusu temaya ilişkin görüşlerine aşağıda doğrudan yer verilmiştir.

K59: “Dört duvar arasında sosyallikten uzak kalmak”. Depresyona bağlı uzaktan eğitimle birlikte öğrenciler gündelik hayattaki rutinlerinden farklı olarak sürekli ev ortamında bulunmak zorunda kalmışlardır. K59 okul ortamının kendileri için sadece bir öğrenme ortamı olmadığını aynı zamanda arkadaşlarıyla etkinliklerin yapıldığı sosyal bir ortam olduğuna dikkat çekerek uzaktan eğitim süreciyle birlikte dört duvar arasında kalarak sosyalleşemediklerini bu durumun da motivasyonlarını düşürdüğünü dile getirmiştir.

K24: “Sonuçta evimde değilim ve rahat hissetmiyorum evimi özliyordum. Evimizin olmayışı eşyalarımın olmayışı düzenimin bozulması”. Depremde evleri yıkılan K24 aidiyet duygusunun olmadığı farklı bir evde dolayısıyla kendine ait olmayan eşyalarla yaşamını sürdürmek durumunda kalmasını, alışılmış düzeninin olmayışını onu etkileyen dış faktörler olarak belirtmiştir.

K33: “Her şeyimi kaybetmem, farklı bir şehirde gece gündüz çalışmak zorunda olmam”. K33 için depresyonda her şeyini kaybederek hayatının sıfırlandığını ve tekrar yaşama tutunabilmek için alışkın olmadığı bir şehirde gece gündüz demeden çalışmak zorunda kalması onu etkileyen dış faktörlerdir.

K19: “Ev ortamı en büyük etmen çünkü gürültü ses ve aile ortamı olunca sınıftaki verimi alamıyorum ve odada kardeşimle yaşadığım için de derslerde anlama sorunu yaşıyorum”. K19 ev ortamında ailenin diğer üyelerinin de yaşaması nedeniyle evde sürekli rahatsız edici bir ses olduğunu bu dış faktörlerden dolayı dersleri anlamada güçlük çektiğini belirtmiştir.

K45: “Yaşadığım yer deprem bölgesi. Yani Hatay ve burada depresyondan ötürü hiç iyi anılarım yok bu şehirde olmak psikolojimi etkiliyor ve dolayısıyla da motivasyonumu da”. Depresyonu Hatay’da yaşayan K45 halen Hatay’da yaşamak durumunda kalması nedeniyle her yerde kendisine depresyonu hatırlatan anılarının olduğunu buna bağlı olarak da motivasyonunun kötü etkilendiğini ifade etmiştir.

K70: “Bulduğum ortam, kaldığım ev, kalabalık aile yaşantısı, ders çalışmak için uygun ortamı yaratamam”. K19 gibi K70 de yaşadığı kalabalık ev ortamı nedeniyle derslere adapte olamadığını belirtmiştir.

K54: “Yeterli materyalin olmaması yüz yüze bana derslerimi öğretecek bir öğreticinin olmaması” K54 derslere odaklanabilmesi için öncelikle ders materyallerinin olması gerektiğini ancak öğrenmeye aracılık eden ders materyalinin ve onun öğrenme sürecini yönetecek bir öğreticinin olmadığını ifade etmiştir.

Tablo 10. Motivasyonu etkileyen iç faktörler

Tema	Kategoriler	f
TEMA 8: Motivasyonu etkileyen iç faktörler	Psikolojik sıkıntılar	22
	Ailevi problemler	13
	Zihin dağınıklığı	45
	Odaklanamama	51
	Umutunu yitirme	62
	Stres yaşama	58
	Zihinsel yorgunluk	61
	Korku ve duygusallık	67
	Kötüyü düşünme	56
	Aşırı düşünme	63
	Uyku düzensizliği	71

Katılımcılardan elde edilen verilerden uyku düzensizliği, psikolojik sıkıntılar, aşırı düşünmek, ailevi problemler, kötüyü düşünme, zihin dağınıklığı, korku ve duygusallık, odaklanamama, zihinsel yorgunluk, stres yaşama ve umudunu yitirme motivasyonu etkileyen iç faktörler olarak belirlenmiştir. Katılımcıların söz konusu temaya ilişkin görüşlerine aşağıda doğrudan yer verilmiştir.

K50: “Depremin tekrar olmasından kaygılanmam”. K50 tekrar bu denli şiddetli bir depremin olabileceği kaygısını taşıması nedeniyle iç motivasyonunu sağlayamadığını belirtmiştir.

K80: “İçimdeki o duygusallığın ve korkunun devam etmesi, ruhsal olarak çöküntü ve kötüyü düşünme”. Depremin sadece fiziksel yıkıcı etkisi değil; insanlar üzerinde ruhsal açıdan yıkıcı etkisi de mevcuttur. Örneğin K80 depremin kendisinde duygu yoğunluğuna neden olduğunu, korku içerisinde yaşamına devam ettiğini, kötü düşüncelerin kendisini sardığını ve ruhsal olarak çöküntü yaşadığını dile getirmiştir.

K70: “Ruhsal ve bedensel yorgunluğum, psikolojik çöküntüm ve kaygılı davranışlarım”. K70 de K80 gibi ruhsal olarak tükendiğini, kaygılı davranışlar sergileyerek psikolojik bir çöküntüye maruz kaldığını belirtmiştir.

K13: “Online eğitimden yüz yüze eğitim kadar verim almadığımı düşünüp stres oluyordum”. K13’un ise diğer katılımcılar kadar depreminin fiziksel ve ruhsal çöküntülerini derinden yaşamadığı, sadece uzaktan eğitim sürecinden verim alamamasına bağlı olarak ders başarısının düşeceği kaygısı çektiği anlaşılmaktadır.

K45: “Motivasyonumu etkileyen iç faktörler ise ailem, babam ile pek anlaşamıyoruz ve ailevi sorunlarımız olduğundan dolayı ve hep misafir gelip gittiğinden dolayı motivasyonum çok düşük”. K45 ise diğer katılımcılardan farklı olarak depreme bağlı olarak değil de ev ortamında bulunmak zorunda kaldığı bu süreçte ailesiyle anlaşmazlıklar yaşadığı için motivasyonunun düşük olduğunu belirtmiştir.

Tablo 11. Motivasyonu yükseltmek için yapılanlar

Tema	Kategoriler	f
TEMA 10: Motivasyonu yükseltmek için yapılanlar	Hiçbirşey	71
	Günü planlamak	8
	Telkinlerde bulunmak	5
	Çalışma ortamını düzenlemek	11
	Nefes egzersizleri yapmak	7
	Psikoloji kitapları okumak	12
	Psikolojik destek almak	14
	Meditasyon yapmak	5
	Sosyalleşmek	6
	Hobi edinmek	10
	Yürüyüş yapmak	6
	Müzik dinlemek	7
	Deprem bölgesinden uzaklaşmak	12
	Sosyal medyadan uzaklaşmak	10

Katılımcılara diğer bir soruda motivasyonlarını yükseltmek için neler yaptıklarına ilişkin soru yöneltilmiştir. 74 katılımcı hiçbir şey yanıtını verirken; 12 katılımcı sosyal medyadan uzaklaşmak, günü planlamak, deprem bölgesinden uzaklaşmak, telkinde bulunmak, müzik dinlemek, çalışma ortamını fiziksel olarak düzenlemek, yürüyüş yapmak, nefes egzersizleri yapmak, hobi edinmek, sosyalleşmek, psikoloji kitapları okumak, psikolojik destek almak ve meditasyon yapmak gibi motive edici etkinliklerde bulduklarını belirtmişlerdir. Katılımcıların söz konusu temaya ilişkin görüşlerine aşağıda doğrudan yer verilmiştir.

K54: “Sosyal medyadan uzak kalıp dışarda vakit geçiriyorum”. Sosyal medyanın insan psikolojisi üzerinde etkisi bilinen bir gerçektir. Bu süreçte gerek geleneksel medyaya gerekse de sosyal medyaya depremin en acı ve üzücü görüntüleri yansımıştır. İlgili görüntüler insan psikolojisi üzerinde olumsuz duygu durumlarının sürekli canlı kalmasına neden olmaktadır. Nitekim K54 de sosyal medyadan uzak kalıp dışarıda vakit geçirerek ruh halini iyileştirmeye çalışmıştır.

K7: “Depremin olmadığı başka şehire gittik ailemle iyi oldum”. K7 depremi yaşadıkları şehirden depremin etkilerini görmeyecekleri başka bir şehre giderek ruh halinin iyi yönde değiştiğini belirtmiştir.

K15: “Arkadaşlarımla iletişim halinde olmak motivasyonu yükseltmekte etkili oldu”. K15 tek kalmayıp arkadaşlarıyla sürekli iletişimde bulunarak motivasyonunu yükselttiğini dile getirmiştir.

K10: “Genellikle müzik dinlerim motivasyonumu yükseltmek için veya dışarı yürüyüşe çıkarırım”. K10 iyi bir motivasyona sahip olabilmek için müzik dinleyip yürüyüş yaptığını tercih ettiğini, bu etkinliklerin kendisini

iyi hissettirdiğini dile getirmiştir.

K62: “Psikolojik gelişimim için videolar izlemek, uzun yürüyüşler yapmak, uzun nefesler almak hayvanlar ile bağ kurmak”. K62 psikolojik yönden kendisine iyi gelen ve olumlu yönde düşünmesine katkı sağlayan videolar izleyerek, hayvanlarla bağ kurarak, nefes egzersizleri ve yürüyüş yaparak kendini motive ettiğini belirtmiştir.

K69: “Sürekli kafamı meşgul edecek şeyler buluyorum eski hobilerimi yeniden yapmaya başladım bileklik örüyorum film izliyorum”. K69 zihninin kötü düşünmesine fırsat vermeyerek örgü yapmak ve film izlemek gibi zihnini meşgul edecek hobiler edindiğini ifade etmiştir.

K17: “Ders grupları oluşturduk. Ders başlamadan önce hemen haberleşiyoruz. Ödevler veya acil ders konuları oldu mu hemen hatırlatma yapıyoruz”. K17 sınıf arkadaşlarıyla whatsApp grubu oluşturarak birbirlerine destek olmak, derslere karşı motive edebilmek için ödev, derslerle ilgili birbirlerini teşvik edici paylaşımlarda bulduklarını belirtmiştir.

K59: “Zamanında bol bol sosyalleşmek ve koşturmak fazla düşünme durumunu kestiği için sık sık başvurduğum bir yol oluyordu ancak şu sıralar pek bir şey yaptığım söylenemez saksıda bir çiçek gibiyim”. K59 tıpkı saksıda duran bir çiçek gibi hiçbir şey yapmadan, hayatını rölantiye alarak yaşamını sürdürdüğünü ifade etmiştir.

K73: “Psikoloji kitapları okudum. Panik atak için gerekli olan nefes egzersizlerini sık sık tekrarladım. Zihnin meditasyona ihtiyacı olduğunu düşündüğüm için sürekli olumlama yapmaya çalıştım. Belki ilerleyen süreçlerde tekrar psikolojik destek almaya başlayabilirim”. K73 psikolojik destek almanın yanında psikoloji kitapları okuduğunu, nefes egzersizleri yaptığını, olayların iyi yönünü görmeye çalıştığı belirtmiştir.

K26: “Rahat çalışabileceğim bir çalışma ortamı oluşturduğum ve daha fazla vakit ayırmaya çalışıyorum. Almanca hikâye kitapları aldım, okuyorum, Almanca pratik konuşma grubu kurdum ama katılan var ama aktif olan yok şimdilik. Sınavlara çalışmak ve hazırlıklı girmek en büyük motivasyon”. K26 derslere yönelik motivasyonunu sağlamak için öncelikle fiziksel ortamını ders çalışmaya uygun hale getirdiğini, hikâye kitapları okumanın yanı sıra konuşma becerisini geliştirmek için konuşma grubu oluşturduğunu ifade etmiştir.

Tablo 12. Üniversitenin bu süreci kolay geçirmek ve yardımcı olmak için yaptıkları

Tema	Kategoriler	f
TEMA 11: Üniversitenin bu süreci kolay geçirmek ve yardımcı olmak için yaptıkları	Devamsızlık konusunda esneklik	21
	Çevrimdışı dersi takip edebilmek	63
	Derslerin kayıt altına alınması	75
	Ders materyali sağlama	31
	Psikolojik destek	12
	Sınavlarda kolaylık	23
	Manevi destek	14

Katılımcılara diğer bir soruda üniversitenin bu zor süreci hafifletmek için kendileri için neler yaptığına ilişkin soru yöneltilmiştir. Katılımcılar üniversitenin bu süreçte manevi ve psikolojik destek, devamsızlık konusunda esneklik, sınavlarda kolaylık, çevrimdışı dersi takip edebilme olanağı sunması, derslerin kayıt altına alınması ve ders materyali sağlama gibi birçok konuda kolaylık sağladığını belirtmişlerdir. Katılımcıların söz konusu temaya ilişkin görüşlerine aşağıda doğrudan yer verilmiştir.

K69: “Dekanımız çok ilgiliydi, manevi destekte bulundular, çok memnunum hocalarım ders devamsızlığıma çok anlayışlı baktı çok ilgililerdi”. K69 gerek fakülte yönetiminin gerekse de bölüm hocalarının manevi destekte bulunarak, derse devam konusunda esneklik sağlayıp kendileriyle ilgilendiklerini ifade etmiştir.

K67: “Ders materyaller konusunda daha destekçi oldular”. Çalışmada öğrencilerin yurtlarından apar topar çıkmak durumunda kalmalarına bağlı olarak ders materyallerini yanlarına alamadıkları bulgulanmıştır. Bu durumla ilgili olarak da K67 üniversitenin ders materyali konusunda kendilerine destek sağladığını belirtmiştir.

K14 “Bizleri hem sınav hem dersler konusunda çok zorlamayıp bize destek oldular”. K14 üniversitenin dersler ve sınavlarda normalden farklı olarak daha esnek davranarak kendilerine kolaylık sağladığını ifade etmiştir.

K13 “Derslerin hepsinin öğretmenler tarafından kayıt altına alınması bana çok yardımcı oldu”. Daha önceki

verilerde katılımcıların bu süreçte çevrimiçi olarak derslere katılma imkânlarının olmadığı bulgulanmıştır. Bu bulguyu destekler nitelikte K13 dersleri çevrimiçi takip edebilmeleri imkânı olmadığından derslerin kayıtlarının sistemde tutularak her öğrencinin uygun olduğu zamanda izleme olanağının sunulmasının kendilerine kolaylık sağladığını belirtmiştir.

K83: “Bizlerle ellerinden geldiğince sohbet ettiler ve ders anlatmaya devam ettiler”. Deprem sonrası hem maddi hem de manevi açıdan birçok zorluğun iç içe olduğu bir süreç olması nedeniyle K83 derse başlamadan önce hocalarının öğrencilerini biraz da olsa rahatlatılmak için sohbet ettiklerini daha sonra ders içeriğini anlattıklarını ifade etmiştir.

K73: “Yalnızca çevrimiçi değil çevrimdışı da dersleri takip edebilme imkânı sundu. Bu kesinlikle çok faydalıydı. Çünkü mevcut koşullarda haliyle devamsızlık yapma olasılığımız çok çok yüksekti. Ve konulardan geri kalabilirdik. Bu yüzden eksikliklerimizi tamamlamak için ders kayıtlarının sistemde olması çok büyük bir avantajdı bizler için”. K73 de K13 gibi derslerin olduğu gün ve saatte teknolojik ve fiziksel şartlarının derse girmek için uygun olmaması nedeniyle derslerin kayıt altına alınmasının hem devamsız olmamalarına, hem de konulardan geri kalmamalarına olanak verdiğini ifade etmiştir.

K17: “Deprem bölgelerinde yaşayan arkadaşlarımız için derslerde zorluk çekmesinler diye devam zorunluluğu genişletildi”. Bu süreçte öğrencileri en çok zorlayan durumlardan biri de normal süreçte olduğu gibi derslere programda belirtildiği gün ve saatte katılma zorunluluğudur. K17 normal süreçte var olan devam zorunluluğunun depreme bağlı uzaktan eğitim sürecinde kaldırılmasının birçok öğrencinin işini kolaylaştırdığını belirtmiştir.

Tablo 13. Öğrencilerin bu sürece ilişkin üniversiteden beklentileri

Tema	Kategoriler	f
TEMA 12: Öğrencilerin bu sürece ilişkin üniversiteden beklentileri	Dersten kalmanın iptal edilmesi	48
	Sınavlarda zorlamama	51
	Ders içeriği ve materyali temin etme	66
	Kalacak yer ayarlama	32
	Psikolojik destek	41
	İnternet desteği	53
	Senkron ders	58
	Sınav yerine ödev	51
	Derste sosyal etkinliğe yer verme	13
Bilgisayar desteği sunma	31	

Katılımcılardan üniversiteden beklentilerine yönelik veriler de elde edilmiştir. Buna göre öğrenciler üniversiteden bilgisayar ve internet desteği, sınav yerine ödev verilmesi, dersten kalmanın olmaması, sınavların kolay olması, ders materyali temin etmesi, barınma, psikolojik destek ve dersin bir bölümünde sosyal etkinlik yapma, çevrimdışı ders gibi beklentileri olmuştur. Katılımcıların söz konusu temaya ilişkin görüşlerine aşağıda doğrudan yer verilmiştir.

K50: “Motivasyon yükseltme amaçlı konferans düzenlenebilirdi”. K50 bu süreçte motivasyonlarının çok düşük olmasına bağlı olarak motivasyonlarını arttırmak amacıyla konferans gibi etkinliklerin yapılabileceğini belirtmiştir.

K57: “Depremde evlerini kaybedenlere sınavlarda yüksek notlar olmasa bile sınırda geçirmelerini beklerdim”. K57'nin ifadesinden bu süreçte dersten kalarak dönem uzatmak durumunda kaldığı anlaşılmaktadır. Ancak K57 deprem nedeniyle yakınlarını ve evlerini kaybederek bu sürecin en çok etkilenenleri için dersten kalmanın olmamasını, yüksek not verilmese de dersten geçebilecek kadar bir not ile dersten geçmesi noktasında kolaylık sağlanmasını beklediğini ifade etmiştir.

K25: “Maddi gücü yetmeyen öğrencilere bilgisayar desteği sunabilirdi”. Bilindiği gibi uzaktan eğitimin temel materyali bilgisayardır. Her öğrencinin bilgisayar sahibi olmadığı da bilinen bir durumdur. K25 bu duruma dikkat çekerek maddi gücü yetersiz öğrencilere yönelik bilgisayar desteği sunulabileceğini belirtmiştir.

K67: “Canlı dersleri yoğun şekilde ders olarak değil de biraz da bu süreci dağıtacak etkinlikler uzaktan olarak

sağlanabilirdi". K67 bu sürecin kendilerine verdiği ruhsal tahribata dikkat çekerek ders esnasında sadece akademik içerik anlatmak yerine öğrencilerin ruhsal olarak kendilerini iyi hissetmelerine katkı sağlayabilecek etkinliklere yer verilmesi gerektiğini ifade etmiştir.

K29: "Derslerin senkron değil asenkron olmasını tercih ederdim süreç daha kolay ilerleyebilirdi ayrıca sınavların da online değil ödev şeklinde olmasını tercih ederdim". K29 derslerin senkron olmak yerine asenkron olmasının daha iyi olacağını buna bağlı olarak da yaşanan teknik sıkıntılar nedeniyle online sınav yerine de ödev verilmesinin kendileri için daha avantajlı olacağını belirtmiştir.

K67: "Psikolojik destekler verebilirdi ve uzman psikologlar tarafından birebir görüşme sağlayabilirdi, depremzede kişileri saptayıp onlara yardım edebilirdi maddi ve manevi". K67 depremden maddi ve manevi kayıplar veren öğrenciler saptanıp uzman psikologlar aracılığıyla görüşmeler yapılarak kendilerine hayata yeniden tutunabilme adına psikolojik destekler verilebileceğini dile getirmiştir.

K28: "Deprem bölgelerindeki arkadaşlara bence derse katılım için gerekli materyaller verilmesi veya internet desteğinin olması bir nebze olsa motivasyonlarını yükseltirdi". K28 dersteki başarının ön koşullarından birinin öğrencinin sahip olduğu motivasyon düzeyinin olduğu gerçeğine vurgu yaparak derse katılım sağlamak için öğrencilere internet ve ders materyali desteği verilmesinin öğrencilerin motivasyonlarını yükseltebileceğini belirtmiştir.

K70: "İnternet ya da elektronik materyal desteği sağlamak gibi şartlar sağlayabilseydi kendimi daha motive hissederdim". K70 de K28 ile aynı düşünceleri paylaşmaktadır. K70 kendisinin derslere katılmak için hem bilgisayar ve tablet gibi teknolojik malzemelerinin olmadığını hem de internet erişiminin yetersiz geldiğini dile getirerek bu dezavantajlı durumun düzeltilmesinin motivasyonunu yükselteceğini ifade etmiştir.

K26: "Bana göre, bir Almanca pratik konuşma kulübü kurulsa faydalı olurdu. Ama depremden öğrenciler için bir kalacak yer ayarlanabilseydi çadırlarda kalanlar bir dönem veya bir yıl kaybetmezdi". K26 çadırda ve konteyner kentte kalmak durumunda olanların fiziksel ortamlarının yetersizliğinden dolayı derslere katılamadıklarını ve bu nedenle dönem uzattıklarını, bu duruma önlem olarak öğrencilerin barınma olanaklarına katkı sağlanmasının beklenildiğini belirtmiştir. Fiziksel şartları daha iyi olanlar için ise bölüm tarafından pratik yapabilmek için konuşma kulüplerinin kurulabileceğini ifade etmiştir.

K10: "Üniversitenin deprem bölgesinde olan birçok öğrenci için internet olmadan anlatılan dersleri bir şekilde dinlemelerini veya derste kayıt edilen derslerin bir şekilde onlara ulaştırılmasını ve ellerinde materyal olmayan öğrencilere yardım etmesi". Elde edilen verilerden bu süreçte ders materyali ve internet erişiminin büyük problemlerden biri olduğu anlaşılmaktadır. K10 da internet ve materyale erişim problemleri yaşadıklarını, bu sorunları yaşayan öğrencilere ders materyali konusunda destek beklemiş olduklarını belirtmiştir.

K71: "Online sınavları zorlaştırmamak en büyük motivasyon olacaktır çünkü psikolojik olarak derslere kendimizi veremedik buna keza deprem dolayısıyla yaşanan aksaklıklar da oldu gerek elektrik olsun eve girememek olsun internet olsun bunların hepsi çok büyük etkenler o sebepten sınavlarda zorlamamaları en büyük desteklerden birisi olacaktır". K71 elektrik ve internet kesintisi yaşayan, evlerine giremeyen öğrenciler için en büyük desteğin sınavlar konusunda olacağıdır. İlgili katılımcı derslere gerektiği gibi çalışmadıkları için sınavlarının düşük olduğunu, sınavların da bu durumlar göz önünde bulundurularak daha esnek yapılması gerektiğidir.

K39: "Biz depremedeler için bir ayrıcalık yapılabilir mesela biz diğer öğrenciler gibi oturup ders çalışacak bir durumda değiliz birçoğumuzun evi yok ve hepimiz dönem uzattık veya sınıfta kaldık diye endişe ediyoruz bu noktada en azından bu dönemlik sınıfta kalma olayını depremedeler için uygulamasalar veya bizi diğer öğrenciler ile bir tutmasalar çok iyi olurdu". K39 depremden can ve mal kaybı yaşayarak hayata adapte olmaya çalışan öğrencilerin hem fiziksel hem zihinsel hem de psikolojik olarak derslere adapte olabilecek durumda olmamaları nedeniyle sınav ve ders geçme konusunda yeni bir düzenleme yapılarak dersten kalmanın bu öğrenciler için muaf tutulabileceğini belirtmiştir.

Tablo 14. Dersleri desteklemek için ekstra kurs, özel ders alma durumu

Tema	Kategoriler	f
TEMA 13: Dersleri desteklemek için ekstra kurs, özel ders alma durumu	Evet	7
	Hayır	79

Katılımcılara diğer bir soruda uzaktan eğitim derslerini desteklemek için kurs ve özel ders gibi programlara katılıp katılmadıkları sorulmuştur. 7 katılımcı bu soruya evet yanıtını verirken; 79 katılımcı ise hayır yanıtını vermiştir. Katılımcıların söz konusu temaya ilişkin görüşlerine aşağıda doğrudan yer verilmiştir.

K12: "YouTube den destek aldım". K21 uzaktan eğitimde gördüğü derslerdeki eksikliklerini gidermek için özel ders veya kursa katılmadığını ancak Youtube'dan destek aldığını belirtmiştir.

K61: "Hayır kendi çabamla ve internetteki kaynaklardan yararlanarak devam ediyorum". K16 da K12 gibi birebir ders alma imkânının olmamasına bağlı olarak kendi bireysel çalışmaları kapsamında internet ortamındaki ders kaynaklarından faydalanarak derslerini desteklediğini dile getirmiştir.

K13: "Kursa gitmedim. Bireysel bir şekilde çalışmalarımı destekledim. Kendimce notlar tuttum elimdeki kaynakları okudum". K13 kursa gitmediğini ve kendi öğrenme şeklinin farkında olarak elindeki kaynaklardan ders notları tutarak kendi bireysel öğrenme sürecini desteklediğini belirtmiştir.

K26: "Kendim çalışıyorum, takıldığımız konuları hocalarımıza sorabiliyoruz, kurs almadım kitaplar aldım, online kaynaklar kullanıyorum, online testler çözüyorum". K26 kurs almak yerine ders kitapları aldığını, online kaynaklardan ders konularına ilişkin testler çözdüğünü ifade etmiştir.

K39: "Maalesef maddi ve manevi olarak bir çöküşte olduğunuz için almaya fırsatınız olmuyor". K39 bu sürecin hem meddî hem de manevi yıkıcı etkilerine dikkat çekerek hem maddi hem de manevi olarak herhangi bir kursa gidebilme ve özel ders alabilme durumunda olmadığı için derslerini ekstra kurslarla destekleyemediğini belirtmiştir.

K59: "Hayır genel olarak öyle bir maddi lüksüm yok". K59 da K39 gibi kurs veya özel ders alabilecek maddi durumunun olmaması nedeniyle derslerine yardımcı olacak herhangi bir programa katılmadığını ifade etmiştir.

Tablo 15. Depremden sonra hayatlarını şekillendirebileceklerine hayatlarına yön verebileceklerine olan inançları

Tema	Kategoriler	f
TEMA 14 Depremden sonra hayatlarını şekillendirebileceklerine hayatlarına yön verebileceklerine olan inançları	Evet	36
	Hayır	50

Katılımcılara son olarak genel manada depremden sonra hayatlarını şekillendirebileceklerine ve hayatlarına yön verebileceklerine olan inançlarının olup olmadığına ilişkin soru yöneltilmiştir. 36 katılımcı buna yönelik inançlarının olduğunu; 50 katılımcı ise bu yönde inançlarının olmadığını belirtmiştir. Genel olarak katılımcıların depremden sonraki süreçlerde hayatlarını yeniden şekillendirebileceklerine yönelik inançlarının düşük olduğu belirlenmiştir. Katılımcıların söz konusu temaya ilişkin görüşlerine aşağıda doğrudan yer verilmiştir.

K26: "2020 Elazığ depreminden sonra evimiz yıkılmış, bir süre konteyner 'de kalmıştık, o zamanlar 1. sınıftım ve bir yandan da çalıştığım için ders harici Almanca 'ya vakit ayıramamıştım, şimdi aynı durumda olan öğrencilerin neler yaşadıklarını anlayabiliyorum, zamanla her şey düzeliyor ama o kayıp zamanı telafi etmek yıllar alıyor, tabii ki yeniden hayatımızın kontrolünü sağlıyoruz, yeni şartlarla ama çok azimle çalışmak gerek". 2020 yılında Elazığ depremini de yaşayan K26 o dönemde de şuan milyonlarca kişinin kaldığı gibi konteynerde yaşamak durumunda kaldığını, hem çalışmak hem de derslerine devam etmek zorunda olduğu için çok zorlandığını ancak bu süreci iki defa deneyimleyen biri olarak zamanla çaba göstererek her şeyin

düzeltilmişini ifade etse de kayıp giden zamanların telafisinin mümkün olmadığını belirtmiştir.

K73: “Evet, tabii ki de. Aksini hiçbirimizin düşünmemesi gerekiyor. Evet, zor bir süreç. Asla unutmamalıyız, önlem almamız her zaman hazırlıklı olmamız ama asla kendimizi geleceğimizden, hayallerimizden, gelecek planlarımızdan mahrum etmemeliyiz. Çünkü hâlâ nefes alabiliyoruz, hayattayız ve bu akış devam edecek. Ediyor da... Her şeye rağmen bir müddet sonra kaldığımız yerden devam etmemiz gerektiğinin bilincinde olmamız”. K73 ne kadar uzun zaman geçse de hayatlarda acı izler bırakan bu sürecin unutulamayacağı gerçeğinden yola çıkarak, insanın nefes aldıkça hayata dair yapabileceği bir şeylerin olduğunun bilincinde olması gerektiğini, dolayısıyla hayata ve geleceğe yönelik umut ve planların her zaman var olduğunu ve olacağını vurgulayarak hayatına yön vereceğine olan inanca sahip olduğunu ifade etmiştir.

K70: “Bunun için çok net konuşmam çünkü aşırı pozitif ya da negatif düşüncelerim yok. Depremden sonra plan yapmayı ve sürekli planlı hareket etmeyi azalttım. Ben elimden geleni yaptığımdan emin olup hayatın bana sunduklarını görmeyi seçiyorum”. K70 depremden önce hayatını planlayıp yaşayan biri olarak depremden sonra birçok şeyi planlamayarak yaşadığını, hayata dair kendisi açısından yapılması gerekenleri yapıp diğer bütün unsurları akışa bırakarak hayatın kendisine verdiklerini yaşadığını dolayısıyla olumlu veya olumsuz olarak nitelendirebileceği bir inancının olmadığını belirtmiştir.

K28: “Çok zor, çünkü Türkiye bir deprem bölgesi ve şimdiye kadar kimse önlem almadıysa bundan sonra da almaz diye düşünüyorum. O yüzden pek güvenim yok. Ama yurtdışına gidip eğitimimi orda geliştirmek istiyorum”. K28 tarihi süreçte belirsiz aralıklarla Türkiye’de depremler meydana gelmesine rağmen buna yönelik hiçbir önlem alınmaması nedeniyle bu süreçten bütün toplumun etkilendiği ve etkileneceği ifade ederek ülkesi adına geleceğe yönelik bir umut taşımadığını ve yurtdışında eğitimine devam etmek istediğini dile getirmiştir.

K61: “Artık eskisi gibi uzun vadede hayaller kuramıyoruz, sabaha sağ çıkmanın şükriyle hayata devam ediyoruz”. K61 de K70 gibi depremden sonra hayatına dair uzun vadeli bir plan ve program yapamadığını anı yaşayarak sağ olduğu sürecin akışında yaşadığını dolayısıyla geleceğe yönelik bir beklentisinin olmadığını belirtmiştir.

K54: “Depremi eğitimimi geliştirmekte çok kötü etkisi oldu umarım geliştirebilirim. Psikolojik açıdan pekiyi değilim”. K54 depremin eğitimi üzerinde çok olumsuz etkilerinin olduğunu ve psikolojik olarak da iyi olmadığını için eğitime yönelik eksikliklerini giderebileceğini umut ettiğini ifade etmiştir.

Türkiye deprem bölgesi olmasına rağmen toplumun deprem konusunda yeterli düzeyde bilinçli olmadığı bilinmektedir (Çoban, vd., 2017).

Deprem gibi doğal afetlerden sonra bireyin yaşadığı travmatik durumu olumlu veya olumsuz olmak üzere ne şekilde anlamlandırıldığı, kişilik özellikleri, travmadan etkilenme derecesi ve sahip olduğu sosyal kaynaklar gibi etkenlere bağlı olarak farklılık gösterebilir (Tanhan, Mukba, 2015). Nitekim yapılan bir araştırmada bazı katılımcıların depremin yeryüzü şekillerinin oluşması için gerekli olduğunu ifade ederek depreme ilişkin olumlu görüş belirtmişlerdir (Demirkaya, 2007).

4. Sonuç

6 Şubat 2023 depreminin yükseköğretimdeki öğrencilerin motivasyonlarına etkilerinin araştırıldığı bu çalışmada katılımcıların depreme bağlı uzaktan eğitim sürecinde derslere düzenli biçimde katılmadıkları belirlenmiştir. Katılımcıların büyük bir bölümü deprem nedeniyle yurtlarından veya barındıkları evlerinden çıkarken yanlarına kitap, defter ve bilgisayar gibi ders materyallerini alamadıklarını belirtmişlerdir. Bu durum ise dersleri takip etme ve sınavlara çalışma konusunda katılımcılar için sıkıntılı bir sürecin yaşanmasına neden olmuştur. Katılımcıların büyük bir bölümünün uzaktan eğitim yöntemi ile derse girebilmek için bilgisayar ve internet erişimlerinin olmadığı bulgulanmıştır. Dersleri uzaktan eğitim sistemiyle takip edenlerin büyük bir bölümünün canlı olarak derse katılmayarak dersleri kayıttan dinledikleri anlaşılmaktadır. İnternet kesintisi, ders materyali eksikliği ve motivasyon eksikliği, dönem uzatma, derslerden verim alamama, derslere etkin katılmama, kaygılanma, derslere odaklanamama, konuları anlamada güçlük çekme, sistemli şekilde derslere çalışamama gibi çok yönlü gerekçelerle depremin katılımcıların başarılarına olumsuz etkilerinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Kovid 19 pandemisinin çalışma motivasyonuna etkisinin araştırıldığı bir çalışmada ev ortamının çalışmaya uygun olmaması ve gelecek kaygısının çalışanların motivasyonlarını düşürdüğü sonucuna ulaşılmıştır (Akbaş Tuna&Türkmendağ, 2020). Yine pandemi sürecinin öğrencilerin motivasyonlarına etkisinin araştırıldığı bir çalışmada bu sürecin öğrencilerin motivasyonlarını olumsuz yönde etkilediği bulgulanmıştır (Taş&Köktürk Dalcalı, 2021).

Elde edilen verilerden katılımcıların hemen hemen hepsinin (83) depremden sonra kendileri için her şeyin anlamsızlaşması, kaygılanma, derslerden verim alamama, tükenmişlik duygusu yaşama, önceliklerin

değişmesi, hayata mesafeli olma, korku, sosyal yaşamdan uzaklaşma ve hayatı sorgulama gibi çok yönlü duygusal ve zihinsel süreçler yaşamaları nedeniyle derse yönelik motive olamadıkları belirlenmiştir. Kovid 19 virüsüne bağlı yaşanan kaygının motivasyon üzerindeki etkisinin araştırıldığı bir çalışmada Z kuşağının pandemi nedeniyle maruz kaldığı şartlar neticesinde motivasyonlarının olumsuz yönde etkilendiği sonucuna ulaşılmıştır (Tekin, 2020). Motivasyonu yeterli veya yüksek bir seviyede olan öğrenciler derslere daha çok katılım göstererek öğrenme sürecine aktif şekilde girebilmektedirler. Türkçe öğretmenliği lisans programında öğrenim gören yükseköğretim öğrencilerinin uzaktan eğitime ilişkin motivasyonlarının incelendiği bir araştırmada öğrencilerin motivasyonlarının çok düşük olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Karakuş vd., 2020).

Deprem, uzaktan eğitim, ev ortamı, ders materyali eksikliği, internet problemi, farklı bir şehirde yaşamak, medya, barınma problemi, sosyalleşememe, sınıf ortamında olmamak katılımcıların motivasyonlarını etkileyen dış faktörler olarak; uyku düzensizliği, psikolojik sıkıntılar, aşırı düşünmek, ailevi problemler, kötüyü düşünme, zihin dağınıklığı, korku ve duygusallık, odaklanamama, zihinsel yorgunluk, stres yaşama ve umudunu yitirme motivasyonu etkileyen iç faktörler olarak belirlenmiştir. Kovid 19 pandemi sürecinde üniversite öğrencilerinin akademik motivasyonlarının araştırıldığı çalışmada bu hastalığı geçiren öğrencilerin içsel motivasyonlarının düşük olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Çetinel & Gürcüoğlu, 2022). Yapılan bazı çalışmalarda eğitim fakültesi öğrencilerinin uzaktan eğitim ortamlarına ilişkin motivasyonlarının orta düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Baygeldi, vd.2021). Tan'ın (2021) üniversite öğrencileriyle yaptığı çalışmada Kovid-19 pandemi sürecinin öğrencilerin derslere ilişkin motivasyonları üzerinde olumsuz etkileri olduğunu bulgulamıştır. Katılımcıların büyük bir bölümünün (74) kendilerini motive edici herhangi bir etkinlikte bulunmadıklarını diğer katılımcılar ise sosyal medyadan uzaklaşmak, deprem bölgesinden uzaklaşmak, müzik dinlemek, çalışma ortamını fiziksel olarak düzenlemek, yürüyüş yapmak, hobi edinmek, sosyalleşmek, psikoloji kitapları okumak, psikolojik destek almak ve meditasyon yapmak gibi motive edici etkinliklerde buldukları belirlenmiştir. Hayatın doğal akışının bozulması durumunda kişiler yeni olan duruma uyum sağlamak veya beklenmeyen durumun ortaya çıkardığı zararları indirmek amacıyla yeni motivasyon kaynakları veya tutum ve davranışlar geliştirebilirler (Mamatoğlu & Aksoy, 2021: 258).

Katılımcılara üniversite tarafından bu süreçte manevi ve psikolojik destek, devamsızlık konusunda esneklik, sınavlarda kolaylık, çevrimdışı dersi takip edebilme olanağı, derslerin kayıt altına alınması ve ders materyali sağlama gibi birçok konuda kolaylık sağlandığı belirlenmiştir. Katılımcıların üniversiteden bilgisayar, internet desteği, sınav yerine ödev, dersten kalmanın olmaması, sınavların kolay olması, ders materyali temin etmesi, çevrimdışı ders, barınma, psikolojik destek ve dersin bir bölümünde sosyal etkinlik yapma gibi beklentileri olmuştur. Katılımcıların büyük bir bölümü (79) derslerini desteklemek için kurs veya özel ders alma imkânlarının olmadığını belirtmiştir.

Genel olarak katılımcıların depremden sonraki süreçlerde hayatlarını yeniden şekillendirebileceklerine yönelik inançlarının düşük olduğu belirlenmiştir. Afet konusunda toplumun bilinç düzeyinin artırılması bireylerin tehlikelere karşı nasıl hazırlıklı olması gerektiğine katkı sağlayarak motivasyonun düşmesini de engelleyecektir (Özer, 2017: 10). Ancak yapılan bir araştırmada katılımcılar depremden doğrudan ya da dolaylı etkilenmiş olmalarına karşın depremden daha sonra meydana gelebilecek olası bir deprem için katılımcıların hazırlıklı olmadıkları anlaşılmıştır (Öztürk, 2013). Dolayısıyla ülkemizin deprem bölgesi olduğu gerçeği idrak edilerek öncelikle toplum üzerinde etkilerinin büyük olduğu siyasilerin, idarecilerin, yetkililerin, sivil toplum örgütleri gibi kurum ve kuruluşların depreme dirençli şehirlerin inşa edilmesi konusunda öncü olmaları depremin yıkıcı etkisinin azaltılması noktasında büyük bir öneme sahiptir. Daha sonra toplum, depreme yönelik olarak bilinçlendirilerek bireysel manada da depremin kişi üzerindeki olumsuz etkilerinin en aza indirgenmesi için önlem alınması kaçınılmaz bir durumdur. Depremin psikolojik etkilerinin azaltılması için ise psikolojik olarak toplumun bu durumla baş edebileceği eğitimlerin organize edilmesi ve desteklenmesi önemli bir husustur. Depremin öğretim sürecine olumsuz etkilerinin en aza indirgenmesi için ise üniversitelerin teknik alt yapılarının güçlendirilmesi, bu süreçte ihtiyaç duyulabilecek öğretim materyalleri tedarikinin sağlanması, öğrencilerin bu süreçle baş edebilmeleri ve eğitime yönelik motivasyonlarının en az düzeyde etkilenmesi amacıyla motive edici konferans ve seminerlerin organize edilmesi depremin olumsuz etkilerini en aza düşürebilir.

Kaynaklar

- AFAD, (2023). T.C. İçişleri Bakanlığı Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı, erişim adresi: <https://www.afad.gov.tr/kahramanmarasta-meydana-gelen-depremler-hk-34>, erişim tarihi: 03.04.2023.
- Akbaş Tuna, A. & Türkmendağ, Z. (2020). Covid-19 Pandemi Döneminde Uzaktan Çalışma Uygulamaları ve Çalışma Motivasyonunu Etkileyen Faktörler. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 12 (3), 3246-3260.
- Artar, M. (2003). Depremi Yaşayan Ergenlerin Gelecek Beklentilerinin İçeriği. *Kriz Dergisi*, 11 (3), 21-27.
- Baygeldi, M., Öztürk, G., Dikkartın, Ö. & Filiz, T. (2021). Pandemi sürecinde eğitim fakültesi öğrencilerinin çevrimiçi öğrenme hazır bulunuşluk ve e-öğrenme ortamlarına yönelik motivasyon düzeyleri. *Turkish Studies*, 16(1), 285-311.
- Becan, C. (2021). Covid-19 pandemi döneminde dijital tüketim alanı olarak yeni nesil alışveriş platformlarına yönelik motivasyon faktörleri üzerine bir saha araştırması. *İNİF E- Dergi*, 6(1), 53-78.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz Ş. & Demirel F. (2013). Bilimsel Araştırma Yöntemleri. Ankara: Pegem Akademi.
- Çetinel, M. H. & Gürcüoğlu, S. (2022). Pandemi Döneminde Üniversite Öğrencilerinin Akademik Motivasyon Düzeylerinin İncelenmesi. *Optimum Ekonomi ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, 9(1), 1-14.
- Creswell, John. W. (2013). *Qualitative inquiry and research design: Choosing among five approaches*. Sage Publications, Thousand Oaks.
- Çağatay, İ. H. (2005). Experimental evaluation of buildings damaged in recent earthquakes in Turkey. *Engineering Failure Analysis*, 12(3), 440-452.
- Çoban, M., Sözbilir, M. & Göktaş, Y. (2017). Deprem Deneyimini Yaşamış Kişilerin Deprem Öncesi Hazırlık Algılarının Belirlenmesi: Bir Durum Çalışması. *Doğu Coğrafya Dergisi*, 22 (37), 113-134.
- Demirkaya, H. (2007). İlköğretim öğrencilerinin deprem kavramı algılamaları ve depreme ilişkin görüşleri. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14, 68-76.
- Ekiz, D. (2020). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. 6. Baskı, Ankara: Anı Yayıncılık.
- Ersöz, F., Ersöz, T., Kıvrak, Ö. & Kardeş, S. (2016). Kuzey Anadolu Fay Hattı Üzerinde Yer Alan Karabük İli Ve Çevresinde Meydana Gelen Depremlerin Veri Madenciliği Ve İstatistiksel Yöntemlerle İncelenmesi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9(47): 353-363.
- Gömlüksiz, M. N. & Serhatlıoğlu, B. (2014). Öğretmen Adaylarının Akademik Motivasyon Düzeylerine İlişkin Görüşleri. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 173 (173) , 99-128.
- Güven, Ş. (2021). Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Pandemi Sürecinde Yapılan Uzaktan Beden Eğitimi Dersine Yönelik Motivasyonlarını Etkileyen Faktörler. *Spor Eğitim Dergisi*, 5 (2), 01-10.
- Jain, Y. & Sidhu, G. K. (2013). Relationship between anxiety, attitude and motivation of tertiary students in learning English as a second language. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 90, 114-123.
- Karakuş, N., Ucuşsatar, N., Karacaoğlu, M.Ö., Esendemir, N. & Bayraktar, D. (2020). Türkçe öğretmeni adaylarının uzaktan eğitime yönelik görüşleri. *Rumelide Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (19), 220-241.
- Kaya, Z. (2002). *Uzaktan Eğitim*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Kayır, G. & Uçar, Ş. (2022). Lise Öğrencilerinin Covid-19 Pandemi Dönemi Akademik Motivasyonsuzluklarının İncelenmesi. *ODÜSOBİAD*, 12 (1), 209-226.
- NTV, 2023, erişim adresi: https://www.ntv.com.tr/turkiye/son-dakika-haberi-deprem-nedeniyle-7-gunluk-milli-yas-ilan-edildi,4PORZ_9sUWYrgupwOjG8w, erişim tarihi: 01.11.2023.
- Mamatoğlu, N. & Aksoy, Ş. (2021). Sources of Employee Motivation During COVID – 19 Outbreak: Why is it Desired to Go to Work During Pandemic?. *Cyprus Turkish Journal of Psychiatry & Psychology*, 3(4): 250-260.
- Maslow, A. (1987). *Motivation and personality*. New York: Harper and Row.
- Özer, Y. E. (2017). Afet Konusundaki Algı ve Yerel Aktörlerin Sorumlulukları. *Sayıştay dergisi*, 106, 1-34.
- Öztürk, M. K. (2013). Sınıf Öğretmeni Adaylarının Deprem Deneyimleri Üzerine Bir Araştırma. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28(1), 308-319.
- Ryan, R.M. & Deci, E.L. (2000). Intrinsic and extrinsic motivations: classic definitions and new directions. *Contemporary Educational Psychology*, 25, 54-67.
- Sağıroğlu, A. Z., Ünsal, R. & Özenci, F. (2023). Deprem Sonrası Göç ve İnsan Hareketlilikleri Durum Değerlendirme Raporu. AYBÜ-GPM Rapor Serisi-15. Ankara: Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Göç Politikaları Uygulama ve Araştırma Merkezi (AYBÜ-GPM).
- Şahin, C. & Sipahioğlu, Ş. (2002). *Doğal Afetler ve Türkiye*. Ankara: Gündüz Yayınları.
- Şahin, C., Doğanay, H. & Özcan, N. A. (2004) *Türkiye Coğrafyası ve Jeopolitiği (Fiziki- Beşeri-Ekonomik-Jeopolitik)*. Gündüz Eğitim ve Yayıncılık. Ankara.
- Tan C. (2021). The impact of COVID-19 on student motivation, community of inquiry and learning performance. *Asian Education and Development Studies*.10(2):308–21.

- Tanhan, F. & Mukba, G. (2015). Depreme ilişkin algının deprem yaşayan ilköğretim öğrencilerinin görüşlerine dayalı olarak incelenmesi. *International Journal of Human Sciences*, 12(2), 1581-1601.
- Tanrıverdi, H. & Köksal G. (2018). Etnografik Araştırma içinde Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri, (Ed. Şebnem Aslan), Konya: Eğitim Yayınevi, s.245-255.
- Taş, A. S. & Köktürk Dalcalı, B. (2021). Covid-19 Pandemisi Döneminde Hemşirelik Öğrencilerinde Mesleki Güdülenme. *Acıbadem Univ. Sağlık Bilim. Dergisi*. 12(2): 418-424.
- Tekin, E. (2020). COVID-19 kaygısının Motivasyon Üzerindeki Etkisi: Z Kuşağı üzerine bir Araştırma. *Turkish Studies*, 15(4), 1129-1145.
- Yalçın, H., Gülen, L. & Utkucu, M. (2013). Türkiye ve Yakın Çevresinin Aktif Fayları Veri Bankası ve Deprem Tehlikesinin Araştırılması. *Yerbilimleri*, 34 (3), 133-160.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2008). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin yayıncılık.

Etik, Beyan ve Açıklamalar

---

1. Etik Kurul izni ile ilgili;

Bu çalışmanın yazarı, Fırat Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu'nun tarih 24.02.2025 sayı 32211 ile etik kurul izin belgesi almış olduklarını beyan etmektedir.

2. Bu çalışmanın yazarı, araştırma ve yayın etiği ilkelerine uyduklarını kabul etmektedir.

3. Bu çalışmanın yazarı kullanmış oldukları resim, şekil, fotoğraf ve benzeri belgelerin kullanımında tüm sorumlulukları kabul etmektedir.

4. Bu çalışmanın benzerlik raporu bulunmaktadır.
